

Thema: 'Heb God en uw naaste lief ...!'

Beste Piet,

Aleid Schilder (dochter van ..) formuleerde de "gereformeerde paradox" in de titel van haar boek: **"Hulpeloos, maar schuldig"**.

Wat ze bedoelt is als volgt uit te leggen:

'We komen in een zondige realiteit ter wereld. Die feitelijkheid is onontkoombaar en dus ben je hulpeloos tegenover die vaststelling. Het zet je echter vervolgens als voluit verantwoordelijk voor het in stand houden of niet van die werkelijkheid in de wereld. Dat maakt je schuldig, zodra je faalt om zonder zonden te leven.'

De paradox kent vreemde uitwassen in het leven van mensen die ik in de pastorale relaties heb gekend. **Ze heette, zeg maar, Truus en was de vrouw van een binnenschipper.** Ja waarom was ze met hem getrouwd? **Ze had niets met water** en al helemaal niet met het schippersbestaan. **Ze hoopte bij hem de geborgenheid te vinden die ze thuis miste** en hij bracht haar naar de horizon en daarachter wilde ze maar wat graag verdwijnen. Was dat de aantrekkingskracht? Ze weet het niet meer, maar des te beter dat het geen succes was om voor deze vlucht te gaan. **Ze kwam terecht in het leven dat ze had gewenst nooit meer tegen te komen.** Hij zette haar aan het werk en omdat ze zo klungelde aan boord was ze zijn klungellichtmatroos. Die plagerij voelde als pesterij, zoals alle opmerkingen van vroeger die haar minderwaardigheid bevestigden.

Haar verdediging? Ook net zo oud als zijzelf, **ze ging zich ongelooflijk inspannen om aardig gevonden te worden** in de hoop op erkenning en waardering. Het tegenovergestelde werd waar,

Dat hou je vol tot het touwtje knapt, zeg maar en dat was wat er gebeurde. **Een depressieve en volkomen lusteloze vrouw zit tegenover me** met de mededeling dat de psycholoog haar had aangeraden eens met de dominee te praten.

"Hoe kwam ze daarbij?" vroeg ik, verbaasd over een verwijzing van een collega die ik dacht te kennen als iemand die weinig heil zag in de aanwezigheid van een geestelijk verzorger.

"Ik heb geen echt probleem, volgens haar, want het is iets met mijn geloof zegt ze."

"Iets met je geloof?"

"Ja dat zei ze. **Ik moet op assertiviteitstraining en daar begin ik niet aan!**"

In haar gezicht, ogen en strakke trekken rond de mond en een opeens kordate lichaamshouding, waaruit veel boze energie spreekt, kan ik zien dat die laatste 5 woorden met veel overtuiging uitspreekt.

"Kun je me uitleggen, waarom je daar zo beslist over bent?"

"Liever een eeuwigheid in de hemel en hier wat lijden, dan een beetje schijngeluk, maar wel eeuwig boeten voor mijn opstandigheid."

Voor Truus is de vraag naar het waarom van ons zijn op aarde beantwoord met de vaststelling dat we hier zijn om ons leven in dankbaarheid jegens God, voor diens verlossend werk in zijn Zoon, te vertalen in dienstbaarheid.

Dienstbaarheid en je schikken naar je lot: "God heb ik lief te hebben en daaraan gelijk, mijn naaste"

"Precies dat doe ik mijn hele leven lang en het enige dat het me brengt is dat ik me gebruikt voel en dat niemand me echt ziet staan. Dat heeft die psychologe wel goed gezien hoor, maar daar ga ik dus mooi niets aan veranderen. God moet het maar doen. Ik wil graag een beter gevoel over het leven maar dat moet je geschonken zijn. Als je daar zelf achteraan

jaagt dan kom je in de ijdeluiterij of in het egoïsme terecht. Ze moeten het gewoon zien dat ik mijn best doe en dan komt het vanzelf goed.

Assertiviteit wil zeggen, voor jezelf opkomen. Jezelf in de spiegel bekijken 's morgens en iets aardigs tegen jezelf zeggen. Dat jij een cadeautje voor deze dag en je omgeving bent en zo en dat je een mooi mens bent die geboren is voor waardering. Dat is allemaal overmoed en overmoed wordt bestraft. Het staat ook gewoon in de geboden en die houd ik, wat het me ook kost."

Samen openen we de schrift.

Ik laat haar zien dat de 10 woorden niet voor niets NIET geboden heten, maar leefregels die richting en houvast geven. Bescherming aan wie bang is rechteloos te zijn en dus vogelvrij. De 10 woorden plaatsen mensen naast en tegenover elkaar als betekenisvol voor elkaar in een wederkerige relatie.

Je naaste liefhebben is gekoppeld aan: "zoals jijzelf geliefd wenst te zijn"

God vraagt niet van mensen dat ze zichzelf geluk ontzeggen of zelfwaardering en erkenning van bestaan.

Opoffering met voorbij zien aan jezelf is geen christelijke deugd. Dat is zelfkastijding en aan dat soort offers heeft God een broertje dood. Letterlijk...

Of het helemaal aangekomen is en hoe het is afgelopen kan ik je moeilijk zeggen. Uitgerust en opgeknapt van de aandacht en het tijdelijke ontslag van het harde leven op het binnenvaartschip en de toezegging dat ze met de kinderen "aan wal" zou kunnen leven, omdat de kinderen het internaat ook maar niets vonden, is ze met ontslag gegaan. Ik denk af en toe aan haar, wanneer ik iemand iets hoor zeggen in de richting van "niet klagen, maar dragen en bidden om kracht" of een opmerking over de waarde van zelfverloochening.

Wat is de verantwoordelijkheid van exegeten en hermeneutiek bedrijvende collega's toch groot.

Weten we wel genoeg van de existentiële impact van ons spreken en handelen?

Die tien woorden werden wel erg 10 strafregels, of niet?

Hart.gr.

Bert

Bert,

Als ik dit verhaal van je lees, word ik daar verdrietig van!

Het laat weer even zien hoeveel mensen beschadigd zijn door een verkeerde toepassing van Bijbelteksten.

En dan gaat het niet meer om God, maar om **de manier waarop mensen de teksten gebruiken voor zichzelf.**

We hebben het er al eerder over gehad, dat we heel bescheiden moeten zijn als we het over God hebben. Als het over God gaat, gaat het altijd om iets overstijgends, waarbij je als mens stil wordt. Het begrip 'Liefde' (NB: **in de betekenis van 'liefde, die zichzelf niet zoekt'**) komt er dan nog het dichtste bij.

Als je zo kijkt naar de situatie van zeg maar Truus, dan blijft er van het overstijgende niets meer over.

Als je 'God liefhebben boven alles' vertaalt met 'het de naaste naar de zin maken', lijk je

heel gehoorzaam te zijn aan God, maar ben je eerder slachtoffer dan dienaar.

Het is voor mij weer een bevestiging, dat het **altijd de moeite waard is om in gesprek te komen met iemand rondom begrippen als 'geborgenheid'** (het gevoel dat je geaccepteerd wordt zoals je bent) en **'eigen waarde-gevoel'** (het gevoel, dat je wat betekent).

Vanuit dat gesprek wordt duidelijk hoe iemand in het leven staat, in welke richting zijn/haar behoeftes liggen en niet te vergeten de manier waarop het geloof en dus ook de bijbelteksten gelezen worden en betekenis krijgen.

Bovendien wordt dan ook duidelijk waar de **zwakke plekken** liggen, waar een ander mens dan eventueel betekenis kan krijgen, of heel negatief waar de ander misbruik van zou kunnen maken.

Als het gaat om de interpretatie van bijbelteksten en de toepassing daarvan voor het geloof kijk ik toch wel in de eerste plaats naar de predikanten. Van hen mag toch wel verwacht worden, dat ze **niet alleen oog hebben voor God, maar ook voor de mens**, zijn situatie en zijn behoeftes.

Als je dan kijkt naar de manier waarop Truus de tekst over het grootste gebod leest en toepast, zie je zowel iets van haar behoeftes, als ook de wijze waarop haar geleerd is over zichzelf en over God te denken.

Als er staat **'God liefhebben boven alles', dan staat er niet, dat dat betekent dat je alles moet doen om een ander** (je naaste, je man) **tevreden te stellen.** Dat heeft iemand anders bedacht, maar het staat er niet. Als je dan niet zo'n waardering van jezelf hebt, kan ik het heel goed begrijpen, dat je dat dan zoekt bij het de ander naar de zin maken. Alleen, de praktijk wijst uit, dat in de meeste gevallen, dat niet werkt. Pas als de ander dat ziet en door heeft, kan er wat gebeuren...

Waardering krijg je niet via iets verdienen, maar via iemand, die jou ziet zoals je bent en in wat je doet.

Dat staat nog los van het mechaniek: dit doe ik voor jou, wat doe jij voor mij? Je weet wel, zoals vaak zoveel offers gebracht worden aan God en aan mensen.

Als ik dat zo zeg, zie je meteen hoe het geloof voor veel mensen wel alles met dat mechaniek te maken heeft. 'do ut des' (= *'ik geef, opdat jij geeft'*) was ook de achtergrond van het God gunstig stemmen met een offer. Daar lezen we in de Bijbel heel andere dingen over: het gaat om iets van het hart en niet van het verstand of van het offerdier zelf.

Geloof kan pas betekenis krijgen voor het leven, als het leven zelf tevoorschijn kan komen.

In al haar kwetsbaarheid. Kortom: in het een plek kunnen geven van alles wat je beleeft, voelt en denkt. Zonder oordeel van anderen. Dan pas kunnen dingen in het goede licht terecht komen. Zowel in wat niet goed gegaan is, als in wat wel is goedgegaan.

Zo kom je ook op de betekenis van de titel van het boek van Aleid Schipper: Hulpeloos, maar schuldig. Het gevoel van geboren worden in zonde, en daarmee dus alvast met een rugzakje met schuld. En vervolgens tot niets goeds in staat. Hulpeloos dus, wat je ook probeert.

Het is heel moeilijk om daaronder weg te komen! Ergens zal het steeds weer op de achtergrond aanwezig zijn en zijn stem laten horen, vaak via het gewetensstemmetje...

Dat kan niet alleen door het anders lezen en interpreteren van teksten (dan kun je altijd nog wantrouwen hebben over de juiste interpretatie. Met een waarschuwing voor dwaalleraren!).

Ik denk, dat het begint met aandacht te geven aan een gevoel van geborgenheid en de ontdekking van 'eigen waarde gevoelens'.

Dat gevoel kun je niet zelf oproepen, daarvoor heb je anderen nodig.

Met name ook de gezaghebbers, mensen die je vertrouwen kunt, dus ook de dominee.

Om daarna in de Bijbel te lezen, en na te gaan of ook daar diezelfde waarden door God belangrijk gevonden worden.

Dan moet je het over verschillende teksten hebben, en misschien wel een heel deprogrammeerprogramma ontwikkelen, gecombineerd met life-events die daarop bevestigend werken. Daarin is het persoonlijk contact en het gesprek wezenlijk, waarin mensen dichtbij zich zelf kunnen blijven.

Nou ja, en daarin zou een (kerkelijke) gemeente iets kunnen betekenen: zowel voor het gevoel dat je er mag zijn, als het gevoel dat je wat kunt betekenen en dus waardevol bent.

Zo willen wij ook in Elim gemeente zijn, met vallen en opstaan, met name ook in het bespreekbaar maken van alle levens- en geloofsvragen...

Ik hoor wel weer van jou.

Tot schrijfs.

Piet

PS En toch ben ik verdrietig als ik zie en hoor, dat zoveel mensen op de een of andere manier beschadigd zijn, door de kerk, door andere mensen, en misschien ook wel door zichzelf!